

Lausuntopyyntökysely

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kysely on mahdollista lähettää vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Mahdolliset kysymyksiin annetut perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyssä on runsaasti vastaustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä. Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn. Tämän jälkeen kysely pitää vielä lähettää.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa Valmis-painiketta. Lähettämisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Tämä on kyselyn tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausuntopyyntöä käsittelevän helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Sähköisen kyselyn Internet-osoite: <https://www.webropolsurveys.com/S/4AE74008A6E14B22.par>

Lisätietoja lausuntopyyntöstä antavat:

Projektijohtaja, alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, p. 0295163012, tuomas.poysti@stm.fi

Osastopäällikkö, ylijohtaja Päivi Laajala, p. 0295 530026, paivi.laajala@vm.fi

Hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367, pekka.jarvinen@stm.fi, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki sekä voimaannpanolaki

Lainsäädäntöneuvos Eeva Mäenpää, p. 02955 30266, eeva.maenpaa@vm.fi sekä

lainsäädäntöneuvos Ilkka Turunen, p. 02955 30097, ilkka.turunen@vm.fi, maakuntalaki ja maakuntajakolaki

Budjettineuvos Jouko Narikka, p. 02955 30017, jouko.narikka@vm.fi, maakuntien rahoituslaki

Lainsäädäntöneuvos Minna-Marja Jokinen, p. 02955 30820, minna-marja.jokinen@vm.fi, laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, omaisuuslainsäädäntö

Lainsäädäntöneuvos Marja Isomäki, p. 02955 30414, marja.isomaki@vm.fi, henkilöstökysymykset

Hallitusneuvos Panu Pykönen, p. 02955 30225, panu.pykonen@vm.fi, verokysymykset

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

Osastosihteeri Jenni Lahtinen, p. 02951 63003, s-posti jenni.lahtinen@stm.fi

Osastosihteeri Miki Höijer, p. 02951 63211, miki.hojjer@stm.fi

TAUSTATIEDOT

Vastaajatahon virallinen nimi

Ranuan kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Eija Kokko-Petäjäjärvi

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Sirpa Hakala

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä

7.11.2016

Toimielimen nimi

Kunnanhallitus

Onko vastaaja*

kunta

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

maakunnan liitto

muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin

valtion viranomainen

järjestö

joku muu

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteena on kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä hillitä palveluista aiheutuvia kustannuksia 3 miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä.

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Kysymykseen vastaaminen on tällä hetkellä vaikeaa, koska myöhemmin säädettävä valinnanvapausmalli vaikuttaa asiaan. Sote-palveluiden kokonaisintegraation sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen tulee olla koko uudistuksen keskeisin tavoite myös valinnanvapautta säädettäessä.

Sote-järjestämismvastuun siirtäminen maakunnille parantanees alueiden välistä yhdenvertaisuutta, sitävastoin myöhemmin päätettävä valinnanvapausmalli tulee ratkaisemaan sen, parantaako vaiko heikentääkö se väestöryhmittäisten palvelujen yhdenvertaista saatavuutta. Harva-alueilla valinnanvapaus ei välttämättä edes toteudu, jos palveluntarjoajia ei ole. Harva-alueen palvelutuotanto tulee olemaan pitkälti julkisen palvelutuotannon varassa. Mikäli harva-alueiden nykyisiä lähipalveluja karsitaan, palveluiden saatavuus voi heiketä merkittävästi. Sähköisten palveluiden kehittäminen on tärkeää. Harva-alueiden palveluiden saavutettavuus tulee olemaan suuri haaste, joten asukastiheys on otettava kompensaatiossa riittävästi huomioon.

2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Tavoitteen saavuttaminen tulee olemaan erittäin haastavaa. Keskeisin kysymys kustannusten kasvun hillinnässä tulee olemaan tulevaisuuden palvelulupauksen sisältö: ketä hoidetaan, millä omavastuuosuudella ja mitä hoitoja, lääkkeitä ja menetelmiä julkisen palvelutarjonnan piiriin kuuluu. Jos maakuntien rahoituksen taso on oikeassa suhteessa palvelulupaukseen, kustannuskehityksen taittuminen on mahdollista. Maakuntien rahoituksen mekaaniset lakiin sidotut ja ennakkoon lukkoon lyödyt leikkurit eivät ole toimiva ratkaisu. Ohjauksen pitäisi tapahtua julkisen talouden suunnitelmaan liittyvän maakuntien taloutta koskevan osion tavoitteiden kautta vuosittain. Rahoituksen asukastiheyskertoimessa tulee huomioida riittävästi harva-alueiden lähipalveluiden saatavuuden turvaaminen.

Lisäksi uuden kunnan talouden kestävyyttä koskevat kattavat laskelmat puuttuvat uudistuksesta.

Palkkaharmonisaatio vaatii pitkän siirtymäajan. Harmonisaation lisäkustannus on todennäköisesti useita satoja miljoonia euroja.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ehdotettu lainsäädäntö rajoittaa maakuntien itsehallintoa merkittävästi ja verotusoikeuden puuttuminen tekee maakuntien itsehallinnosta kuntien itsehallintoa heikompaa. Valtion ohjauksen tulee keskittyä poliittisesti strategisiin kysymyksiin. Maakuntien tulee saada vastata itse ammatillista ja alueellista asiantuntemusta edellyttävistä tehtävistä, taloudesta ja omasta organisaatiostaan. Maakunnille tulee jättää tosiasiallinen vaikutusmahdollisuus myös palveluiden tuottamiseen. Palveluiden yhtiöittämisvelvoitetta tulisi väljentää.

Valtakunnallisten palvelukeskusten tarve pitää arvioida uudelleen. Maakuntien tukipalveluiden tiukka sääntely (neljä valtakunnallista palvelukeskusta) tulee muuttaa siten, että palvelukeskukset voivat toimia hajautetulla toimintamallilla, jotta maakunnissa turvataan tehokkaat toimintamallit ja työpaikat.

Kysymyksiä maakuntalaista

4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin
Maakuntalain tulee olla mahdollistava yleislaki kuntalain tavoin. Palvelukeskuksia koskevat säännökset rajoittavat liikaa maakunnan oikeutta päättää tukipalveluiden tuotantotavoista. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista.
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin
Pelastustoimen ja varautumisen tulee kuulua maakunnan tehtäviin. Pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisvastuun tulee olla 18 maakunnalla. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ei tule enää jatkossa koskea kuntakaavoitusta, vaan sen tulee tulla maakunnan kautta. Maakuntien tehtäväksi tulee kirjata lakiin sekä laaja-alainen tulevaisuustyö että koulutustarpeiden ennakointi. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuut ja työnjako maakunnan ja kunnan välillä on selkiytettävä ja täsmennettävä lakiin.
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?
- kyllä (avotila)
Maakuntalakiluonnos vastaa kuntalain sääntelyä ja maakuntavaltuuston tulee luoda edellytykset asukkaiden suoralle osallistumiselle.
 - kyllä pääosin
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)

c. ei pääosin (avotila)

d. ei

Lakiehdotuksessa säädetään palvelulaitoksesta liian tarkasti. Tilaajan ja tuottajan erottamisesta on kunnissa kokemuksia, joiden mukaan seurauksena on ollut hallinnon päällekkäisyyttä ja kustannusten nousua. Organisointi tulee jättää kaikkien tehtävien osalta maakunnan itsensä päätettäväksi.

e. ei kantaa (avotila)

8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

a. kyllä (avotila)

b. kyllä pääosin (avotila)

c. ei pääosin

Maakunnilla on mahdollisuus päättää saamansa yleiskatteellisen rahoituksen käytöstä, mutta alijäämän kattamisvelvollisuus ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittaminen ovat liian tiukkoja, eivätkä tue maakunnan itsehallinnollista asemaa.

Selvitys maakuntaverotuksesta on käynnistettävä ja maakunnille tulee sopivan siirtymäajan kuluttua antaa verotusoikeus, jolla katetaan osa maakunnan rahoituksesta. Pääosa rahoituksesta tulee valtiolta, jolla turvataan riittävä rahoitus pohja yhdenvertaisten palveluiden järjestämiselle maakunnissa. Maakuntaverot voidaan alkuvaiheessa toteuttaa määrittämällä maakunnille jako-osuus. Lopulliseksi rahoitusmalliksi tulee muodostaa vero- ja valtionosuusjärjestelmän yhdistelmä.

d. ei (avotila)

e. ei kantaa (avotila)

9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista:

10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

a. kyllä (avotila)

b. kyllä pääosin (avotila)

c. ei pääosin

Lähipalveluvelvoite tuo Lapin kaltaiselle harvaan asutulle maakunnalle erittäin merkittäviä lisäkustannuksia suhteessa saman väestöpohjan tiiviimpään rakenteeseen. Näin ollen olosuhteet on huomioitava paljon suunniteltua tarkemmin rahoituksessa.

Toisaalta säännöksen tarkoituksena on turvata lähipalvelut, mutta harvemmin tarvittavia palveluita on tarkoitus keskittää. Tämä eriarvoistaa asukkaita, sillä Lapin harvaan asutuilla alueilla välimatkoihin liittyviä kuluja ei korvata.

- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)
- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin

Sote-palvelut tulee tuottaa väestön tarpeiden mukaan lähellä asiakasta. Yhtiöttämisvelvoite ja valinnanvapaus tulevat pirstaloittamaan palvelut eri tuottajille, mikä on asiakaslähtöisen integraation ja yhdenvertaisuuden kannalta erittäin iso haaste.

Palveluiden ohjaus muuttuu nykyisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, sopimusohjaukseen ja markkinaohjaukseen, joiden toteuttaminen on vaikeaa ja työlästä. Yhteistoiminta-alueen integraatiosta voidaan sopia, mutta sillä ei ratkaista maakunnan sisäisten tuottajayhteisöjen integraatiota. Yritysten kuuluu toimia tavoitteidensa mukaisesti, eivätkä ne toimi ensisijaisesti yhteisen hyvän eteen.

- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin

Valtion ohjauksen tulee kohdistua strategiaan tavoitteisiin, ei operatiiviseen toimintaan. Tällä taataan kansallisen tason yhdenvertaisuuden valvonta.

Maakuntien väliset erot tulee ottaa huomioon ja alueellisesti erilaiset toimintatavat tulee sallia, jotta alueelliset ja innovatiiviset ratkaisut voidaan hyödyntää.

- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin
- d. ei (avotila)

Organisaatorakenne tulee jättää maakunnan itsensä päätettäväksi. Järjestämisen ja tuotannon hallinnollinen erottaminen sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva sääntely kaventaa maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organistointitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden.

- e. ei kantaa (avotila)

15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin
- d. ei (avotila)

Aito valinnanvapaus edellyttää todellisia palvelumarkkinoita. Valinnanvapautta, jonka seurauksena yhtiöittäminen on, olisi voitu laajentaa myös muilla keinoilla kuten palvelusetelijärjestelmän laajentamisella. Julkisen vallan käyttö yhtiömuodossa on ongelmallista. Tarkoituksenmukaisinta olisikin, ettei julkista valtaa käytettäisi yhtiömuotoisessa organisaatiossa.

- e. ei kantaa (avotila)

16. Muut vapaamuotoiset huomioidut sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Valinnanvapausjärjestelmä tulee vaikuttamaan erittäin ratkaisevasti koko sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Koska lakipaketit eivät ole yhtä aikaa arvioitavana, kunnan on tässä vaiheessa vaikea arvioida lakia kokonaisuudessaan.

Kysymyksiä voimaanpanolaista:

17. *Kysymys vain kunnille:* Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

- a. kyllä (avotila)
- b. ei (avotila)
- c. ei kantaa (avotila)

18. *Kysymys vain kunnille*: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen **ei**, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (*Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätössiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön*)
Avotila

19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?
a. kyllä (avotila)
b. kyllä pääosin
c. ei pääosin
Väliaikaishallinnon asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä rahoitus. Kustannukset kunnille on korvattava.
d. ei (avotila)
e. ei kantaa (avotila)

20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?
a. kyllä (avotila)
Ehdotukseen ns. voimaanpanolaista on valmisteltu muun muassa liikkeenluovutukseen liittyvät säädökset. Valittu mekanismi, liikkeenluovutus, on kannatettava, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta.
b. kyllä pääosin
c. ei pääosin (avotila)
d. ei (avotila)
e. ei kantaa (avotila)

21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palveluiden järjestämisestä ja rahoittamisesta. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai/ja vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Omaisuusjärjestelystä

mahdollisesti syntyvät taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettavien avustusten kautta. Avustusten rahoituksen toteuttaminen ei saa kuitenkaan vähentää kaikkien kuntien yhteistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle.

- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen **ei** tai **ei pääosin**, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee kohdentaa sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötärpeeseen.

Joka tapauksessa tulee varmistaa se, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden on oltava vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin.

Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita, joissa varainsiirtoverotus aiheuttaisi lisäkustannuksia esim. kuntalain mukaisen yhtiöittämisveloitteen perusteella.

23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)

Kuntien tuloveroprosentteihin ei tule asettaa rajoituksia. Rajoituksella voi olla vaikutuksia kuntien luottoluokitukseen.

- d. ei
- e. ei kantaa (avotila)

24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

- a. kyllä (avotila)
- b. ei

Siirtymäajan on oltava pidempi, ainakin vuoden 2022 loppuun saakka.

- c. ei kantaa (avotila)

25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisvastuun tulee olla 18 maakunnalla.

Kysymykset maakuntien rahoituslaista

26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin
- c. ei pääosin (avotila)

Ratkaisu on tarkoituksenmukainen vain väliaikaisesti toteutettuna. Valtion rahoituksen tulee olla yleiskatteellisen valtionosuuden kaltaista ja sen tulee taata maakuntien oikeus määrittää itse palvelustrategia ja -rakenne.

Maakuntien verotusoikeutta selvittävät toimenpiteet tulee aloittaa välittömästi.

- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

- a) kyllä (avotila)
- b) kyllä pääosin (avotila)
- c) ei pääosin

Maakuntien riittävän rahoituksen turvaa valtio, joten valtio on tosiasiallisesti erittäin suuressa mitassa järjestämisvastuussa väestön tarvitsemista palveluista. Rahoitus ei ota riittävällä tavalla huomioon erityisolosuhteita, esim. harva-asutusta.

Esimerkkeinä voidaan mainita, että Lapin pelastuslaitos ja Lapin ensihoito tarvitsevat moninkertaisen määrän yksiköitä väestön määrään suhteutettuna, mikäli verrataan esim. pääkaupunkiseutuun. Toisaalta neliökilometreihin suhteutettuna asia on päinvastainen.

- d) ei (avotila)
- e) ei kantaa (avotila)

28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin

Asukastiheyskriteeri on esityksessä liian pienellä painoarvolla. Kertoimen tulee olla suurempi, jotta se todellisuudessa vastaa pitkien etäisyyksien, harvan asutuksen ja heikon julkisen liikenteen aiheuttamia kustannusvaikutuksia. Pienet volyymit nostavat yksikkökustannuksia. Lapin erityispiirteet (ikä, sairastavuus, välimatkat, yhdyskuntarakenne) tulee ottaa paremmin huomioon.

- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotilaa)

29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27–28 §) riittävä?
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin
Siirtymäajan tulee olla riittävän pitkä ja riittävästi porrastettu, vähintään esitetty.
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)

30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kysymykset muista lakiluonnoksista

Maakuntajakolaki

31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)

32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin (avotila)
Valtionosuusjärjestelmään sisältyvät tasausmekanismit rajoittavat kuntiin aiheutuvia talouden muutoksia. Tasauksen ydinkohtana on, että lopulliset tasauslaskelmat tehdään jälkepäin uudistuksen voimaantulo hetken kustannus-, tulo- ja järjestelmätiedoilla. Em. johdosta valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti arvioitava uuden kunnan talouden kestävyyden kannalta. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena yksittäisten rahoitusrakenteiden sijaan, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan

talouden selviytymisen edellytyksistä. Uuden järjestelmän valmistelu tulee käynnistää heti.

- c. ei pääosin
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)
34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin (avotila)
Asiaa on vaikea hahmottaa, koska valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu oleellisesti. Hyte-kriteereillä näyttäisi olevan vähäinen merkitys, mutta niiden määräytymisperusteet ovat tulkinnanvaraisia.
 - c. ei pääosin
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)
35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Verotus

36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin
Maakuntaverotuksen selvittäminen on aloitettava välittömästi. Itsehallinto toteutuu vain verotusoikeuden kautta.
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)
37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.
- Verokaton asettaminen kunnille vuosille 2019-2021 ei ole itsehallinnon ja kuntien tulevaisuuden kannalta kestävä, sillä kuntalain mukaan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitoon turvataan.
- Ehdotus kiinteistöveron säilyttämiseksi puhtaasti kunnilla on hyvä ja se, että kunnilla säilyy oikeus yhteisöveron tuottoon. Kiinteistövero on tehokas tapa ja tuotoltaan vakaa tapa rahoittaa paikallisia julkisia palveluita. Kuntien saamat yhteisöverotulot toimivat kannustimena kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisessä.
- Ehdotus verotuskustannusten uudelleenmäärittämisestä on hyvä. Kuntien verotuloja ei tule leikata siirtyviä kustannuksia vastaavasti, koska vaikutus kuntien kannalta ei ole kustannusneutraali.

Henkilöstö ja eläkkeet

38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uudistuksen vaikutukset

41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?
42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Maakuntien edellytykset pitkällä aikavälillä selvitä laissa määrätyistä tehtävistä ja velvoitteista ovat heikot. Syynä tähän ovat:

- rahoituksen tasoon liittyvä 3 mrd euron ennalta lailla määrätty säästötavoite,
- maakuntien liian tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja niihin liittyvät arviointimenettelyn kriteerit,
- puuttuva verotusoikeus ja rajoitetut mahdollisuudet ottaa lainaa,
- lakiin perustuvat maakuntien toimintavapauden rajoitukset, erityisesti rajoitukset, jotka liittyvät palveluiden tuottamiseen,
- tiukka ja byrokraattinen valtioneuhjaus,
- uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu erillistä rahoitusta,
- harva-alueiden asukkaiden palveluiden saatavuus sekä
- Rahoituksen asukastiheyskertoimessa tulee huomioida riittävästi harva-alueiden lähipalveluiden saatavuuden turvaaminen.

Uudistuksen tuki

43. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen?
- a. sote-integraatio
 - b. talous
 - c. hallinto ja johtaminen
 - d. omaisuusjärjestelyt
 - e. tietohallinto ja ICT
 - f. viestintä ja osallisuus
 - g. henkilöstösiirrot
 - h. palvelutarpeen arviointi, tilaaminen
 - i. muuta, mitä?

Muut kysymykset

44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Poistettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 2 luvun 9 § 2 momentti:
"Ensihoidon järjestämisvastuu on Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnilla. Ne järjestävät ensihoidon 10 §:ssä tarkoitetun yhteistyöalueen kaikkien maakuntien alueella".
sekä siihen liitännäiset säädökset.

Samalla tulee luopua ajatuksesta, että pelastustoimen järjestämisvastuu tulee olemaan valmisteilla olevan pelastustoimen järjestämistä koskevan lain mukaan samoilla viidellä maakunnalla.